

Spoločenskovedný ústav SAV, Karpatská 5, K o š i c e

S P R Á V A

O ČINNOSTI SPOLOČENSKOVEDNÉHO ÚSTAVU SAV V ROKU 1987

Košice

január 1988

ÚVOD

Charakter a celkový rytmus činnosti Spoločenskovedného ústavu SAV v roku 1987 určovalo niekoľko základných skutočností. Patrí k nim predovšetkým fakt, že išlo o druhý rok päťročnice a preto sa pozornosť vedenia ústavu i jednotlivých riešiteľských kolektívov sústredila na systematický zber empirických údajov v 3 ČÚ ŠPZV. Išlo o úlohy, zamerané na výskum vývoja a postavenia maďarskej a ukrajinskej národnosti a výskum spoločenského vedomia pracujúcej mládeže, čo je v súlade s dlhodobou orientáciou ústavu. Zároveň bol spracovaný a obhájený projekt výskumu cigánskej rodiny, zaradenej ako ČÚ ŠPZV do štruktúry plánu začiatkom roku 1987.

Aj v uplynulom roku bola venovaná veľká pozornosť rozvoju medzinárodných vzťahov. Úspešne sa začala rozvíjať konkrétna spolupráca s Psychologickým ústavom AV ZSSR v Moskve na riešení témy, týkajúcej sa sociálnopsychologickej analýzy spoločnej činnosti. Z československej strany sa na tejto spolupráci podieľajú okrem SvÚ SAV aj ÚEPs SAV, Psychologický ústav ČSAV a FF UK v Prahe. Do produktívnej fázy vstúpila spolupráca s Ústavom sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR v Kyjeve, keď v závere roku sa uskutočnilo spoločné pracovné stretnutie riešiteľských kolektívov v Košiciach. V rámci neho sa upresnila deľba práce a harmonogram prípravy hlavného výstupu z riešenej témy, týkajúcej sa pohraničných stykov - kolektívnej monografie, ktorá bude v roku 1990 vydaná v Kyjeve. Zborník referátov z pracovného stretnutia bude vydaný

malotirážou v roku 1988. Ďalej sa prehíbila spolupráca aj s Centrálnym psychologickým laboratóriom BAV v Sofii, kde sa črtá perspektíva riešenia spoločnej témy v ďalšom období. Boli nadviazané kontakty s možnosťou prehíbenia spolupráce s Historickým ústavom AV USSR v Kyjeve.

Plnenie úloh vo všetkých oblastiach činnosti ústavu ovplyvnilo celospoločenské dianie. Ďalšie rozpracovanie záverov XVII. zjazdu KSČ a zjazdu KSS v podmienkach ČSAV a SAV podnietili snahu výraznejšie skvalitniť a zefektívniť výskumnú činnosť i prácu s kádrami. To sa prejavilo na úrovni realizácie vypracovaných výskumných projektov, ďalším prehíbením styku so spoločenskou praxou, realizáciou konkrétnych krokov pre intenzívnejšie využívanie výpočtovej techniky i bezprostrednou účasťou pracovných kolektívov pri ustanovení navrhnutých pracovníkov do funkcií vedúcich oddelení a zodpovedných riešiteľov výskumných úloh. Vytvorili sa tým dobré predpoklady pre dosiahnutie kvalitatívne vyššej úrovne vo všetkých oblastiach činnosti ústavu v najbližšom období.

I. Vyhodnotenie výsledkov plnenia plánu výskumných úloh

V r. 1987 bol SvÚ SAV riešiteľským pracoviskom 4 čiastkových úloh ŠPZV, 1 ústavnej úlohy a začalo sa riešenie čiastkovej úlohy rezortného plánu výskumu. Okrem posledne uvedenej, bol pri riešení všetkých úloh v tomto roku charakteristický intenzívny zber empirického materiálu a realizácia empirických výskumov.

V ČÚ IX-9-2/03 "Vývoj a pŕstavenie maŕarskej a ukrajinskej národnosti v období výstavby socializmu" /zodp. rieš. dr. M. Gajdoš, CSc./ prebiehal archívny výskum a štúdiu odbornej a dobovej tlače. Vo forme štúdií bola spracovaná problematika národnostnej politiky v činnosti politických strán v rokoch 1944-48, právne-teoretické aspekty postavenia národností, tendencií rozvoja ukrajinskej literatúry.

V ČÚ IX-9-2/04 "Duchovná kultúra a socialistické národné vedomie obyvateľstva národnostne zmiešaných oblastí SSR v období budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti" /zodp. rieš. dr. J. Výrost, CSc./ bol uskutočnený zber údajov reprezentatívneho sociologicko-sociálnopsychologického výskumu /cca 2 000 respondentov z 8 národnostne zmiešaných okresov SSR/. V súčasnosti sú údaje pripravované pre strojnopočetné spracovanie. Na úrovni okresov boli získavané údaje aj prostredníctvom štrukturovaných rozhovorov s tajomníkmi OV KSS pre ideologickú prácu, vedúcimi odborov kultúry ONV, okresnými tajomníkmi pri národnostných kultúrnych zväzoch a riaditeľmi okresných správ spojov.

Už z výsledkov realizovaného výskumu bol spracovaný príspevok na celoslovenský aktív ÚV Slovenského zväzu novinárov o podiele prostriedkov masovej informácie a propagandy pri realizácii národnostnej politiky KSČ s názvom "Problematika národnostnej tlače vo svetle sociologických výskumov".

Okrem toho bola formou štúdií rozpracovaná problematika vymedzenia typov etnických spoločenstiev v sovietskej

vede, problematika základných sociologických charakteristík maďarskej a ukrajinskej národnosti, indikátorov nacionálneho sebauvedomenia osobnosti a sociálno-demografických činiteľov utvárania etnického sebauvedomenia a stereotypov.

V ČÚ IX-10-1/04 "Spoločenské vedomie mládeže a činitele jeho formovania/zodp. rieš. dr. L. Lovaš, CSc./ bol uskutočnený zber empirických údajov sociologicko-sociálno-psychologického výskumu v 1. polroku. Po príprave dát boli údaje získané dotazníkovou metódou a rozhovormi odovzdané na strojnopočetné spracovanie.

Formou štúdií boli rozpracované niektoré čiastkové otázky, týkajúce sa skúmanej problematiky:

- úloha pracovnej aktivity v rozvoji socialistického spoločenského vedomia pracujúcej mládeže
- niektoré metodologické otázky výskumu spoločenského vedomia mládeže
- sociálnopsychologické aspekty skupinovej a spoločnej činnosti
- sociálnopsychologické aspekty skupinových problémových situácií
- sociálnopsychologické aspekty začleňovania sa mládeže do pracovných kolektívov.

V ČÚ ŠPZV IX-3-10/3, ktorej riešenie bolo započaté 1. 1. 1987, sa vo februári uskutočnila oponentúra vstupného projektu. Základnou úlohou pre rok 1987 bolo spracovanie výskumného projektu celej ČÚ i jej jednotlivých tém súčasne s realizáciou predvýskumov. Boli spracované nasledovné aspekty a otázky:

- prehľad o realizácii uznesení ÚV KSČ z roku 1958 o práci medzi cigánskym obyvateľstvom
- teoreticko-metodologické východiská spoločenskovedného a osobitne etnografického výskumu cigánskej rodiny v období výstavby socializmu
- klasifikácia problematiky rodiny so zreteľom na cigánsku rodinu.

V decembri 1987 sa uskutočnila oponentúra projektu výskumu ČÚ s kladným záverom. K najdôležitejším dosiahnutým výsledkom v tejto úlohe patria: spracovanie metodík, určených pre získanie údajov nutných pre klasifikáciu cigánskych rodín; rozpracovanie systémového prístupu k skúmaniu rodiny všeobecne a cigánskej rodiny osobitne.

V rámci ústavnej úlohy "Pohraničné styky v systéme ekonomických, spoločensko-politických a kultúrnych vzťahov bratských krajín" bola jednotlivými riešiteľmi spracovaná problematika významu internacionálneho socialistického súťaženia a výmeny skúseností v rozvoji pohraničných stykov, úlohy spoločenských organizácií v ich rozvoji. Výstupmi z riešenej problematiky boli 4 referáty na spoločnom pracovnom stretnutí, ktoré sa uskutočnilo za účasti spoluriešiteľov z ISEPZS AN USSR v dňoch 14. - 16. X. 1987.

Záverom tejto časti možno uviesť, že všetky plánované etapy, vytýčené pre rok 1987 boli realizované a okrem ústavnej úlohy, kde došlo k miernemu časovému posunu, boli splnené aj v stanovených termínoch, čo vytvára dobré predpoklady pre priebežnú oponentúru úloh, plánovaných na rok 1988. Riešenie ČÚ R - 01 - 561/03 Utváranie životných postojov

mládeže sa začalo v roku 1987. V téme Životné postoje pracujúcej mládeže, ktorú riešia pracovníci Spoločenskovedného ústavu SAV sa v uplynulom roku uskutočnil zber údajov a príprava materiálov pre vstupnú oponentúru, ktorá sa uskutoční v I. štvrtroku 1988.

II. Realizácia výsledkov výskumu, spolupráca so spoločenskou praxou

1. Vzhľadom na charakter etáp v riešení jednotlivých úloh v kalendárnom roku /zber empirických údajov, v ČÚ IX-3-10/3 vypracovanie projektu/ nemožno uviesť realizované výsledky.
2. Ústav nemá v súčasnosti uzavretú dohodu o spolupráci. Styk so spoločenskou praxou sa uskutočňuje prostredníctvom vypracúvania expertíz, syntéz a podkladových materiálov. V roku 1987 z riešených úloh v oblasti výskumu národností boli pripravené podklady pre potreby ÚV KSČ v spolupráci s ÚML ÚV KSS, týkajúce sa postavenia národností do novej Ústavy ČSSR. Z výskumu cigánskej rodiny boli informácie z predvýskumu poskytnuté Komisii vlády SSR pre otázky cigánskych obyvateľov; priebežne boli poskytované konzultácie sekretariátu pre cigánskych obyvateľov NVM Košíc. Z výsledkov pracovného stretnutia riešiteľov ústavnej úlohy pohraničné styky bol spracovaný podkladový materiál pre potreby VS KV KSS.
3. SvÚ SAV nemá vlastnú realizačnú základňu.

III. Spolupráca SvÚ SAV s vysokými školami

- a/ V oblasti vedeckej a výskumnej činnosti SvÚ SAV spolupracuje s VŠT v Košiciach, hlavne formou zapojenia pracovníkov ÚML VŠT do úloh ŠPZV riešených na SvÚ SAV, s FF UPJŠ, Právnickou fakultou UPJŠ a ÚML UPJŠ na rovnakej úrovni. Časť týchto pracovníkov sa podieľa aj na riešení ústavnej úlohy.
- b/ Dvaja pracovníci pôsobili v hodnotenom období na UPJŠ. Jeden z nich sa podieľal na výuke na FF UPJŠ a jeden na práci rigorózneho komisie Právnickej fakulty UPJŠ.
- c/ Súčasťou spolupráce SvÚ SAV s uvedenými VŠ je aj možnosť účasti na uskutočnených podujatiach, ako aj možnosť publikovania v materiáloch, vydávaných oboma stranami.

IV. Prognostické a koncepčné podklady pre tvorbu dlhodobého výhľadu

V roku 1987 nebol spracovaný pracovníkmi SvÚ SAV významnejší prognostický a koncepčný materiál.

V. Rozbor a vyhodnotenie výsledkov medzinárodnej vedeckej spolupráce

1. Spolupráca s krajinami socialistického spoločenstva

- c/ Dvojstranná spolupráca s vedeckými inštitúciami socialistických krajín

V rámci dvojstrannej spolupráce ČSAV a AV ZSSR pri riešení témy Sociálnopsychologické problémy spoločnej práce

navštívila PhDr. V. Jurečková Psychologický ústav AV ZSSR v Moskve /8. 11. - 22. 11. 1987/. Cieľom jej pobytu bolo konkretizovať spoluprácu pri riešení spoločnej témy v roku 1988 a oboznámiť sa so súčasnými prístupmi v riešení danej problematiky.

Na základe dohody o vedeckej spolupráci medzi SvŮ SAV v Košiciach a Ústavom sociálnych a ekonomických otázok zahraničných krajín AV USSR na roky 1986 - 1990 na téme Pohraničné styky v systéme ekonomických, spoločensko-politických, kultúrnych vzťahov bratských krajín: Historické skúsenosti a súčasný rozvoj, vycestovali v rámci reciprocity 2 pracovníci do Kyjeva na ISEPSZ: PaedDr. Marián Gajdoš, CSc. /24. 5. - 30. 5. 1987/ a PhDr. Zlatica Buocová, CSc. /8. 6. - 15. 6. 1987/. Účelom ich cesty bola príprava materiálov k spoločnému pracovnému stretnutiu, ktoré sa konalo v dňoch 13. - - 15. 10. 1987 na Spoločenskovednom ústave SAV v Košiciach. Toto pracovné stretnutie bolo kontrolovateľnou etapou riešenia spoločnej výskumnej úlohy. Na podujatí boli prijatí v rámci reciprocity 3 pracovníci z ISEPSZ-u AV USSR z Kyjeva na 5 dní, a to: A.V. Sekarev, S.V. Sidenko, O.A. Kokošin-skij, ktorí vystúpili na seminári s referátmi. V rámci tohto pracovného stretnutia boli prijatí na neplánované pozvania na 5 dní: akademik A.N. Šlepakov, riaditeľ ISEPSZ-u a V.S. Budkin, DrSc. vedúci oddelenia ISEPSZ-u. Výsledky z riešenia problematiky pohraničných stykov socialistických krajín budú prezentované v pripravovanej medzinárodnej kolektívnej monografii, ktorá výjde v ruštine do konca tejto päťročnice. Príspevky z pracovného stretnutia budú uverejne-

né v zborníku, ktorý výjde tlačou v roku 1988.

d/ Na báze medzinárodnej vedeckej spolupráce krajín socialistického spoločenstva sa naďalej rozvíja spolupráca s BAV a AV USSR. V rámci tejto spolupráce vycestovali na plánované devízové cesty: PhDr. Alena Zeľová, CSc. do Sofie, Centrálné psychologické laboratórium /12. 4. - 17. 4. 1987/. Účelom cesty bolo upresnenie možnosti spolupráce pri riešení niektorých tém a oboznámenie sa so stavom riešenia problematiky sociálnych noriem. PaedDr. Štefan Šutaj, CSc. do Kyjeva, Historický ústav AV USSR /20. 9. - 26. 9. 1987/. Účelom tejto cesty bolo prerokovať možnosti spolupráce medzi Historickým ústavom AV USSR a Spoločenskovedným ústavom SAV.

Dňa 25. 9. 1987 navštívil Spoločenskovedný ústav SAV pracovník Geografického ústavu MAV z Budapešti Károly Kocsis, ktorý sa oboznámil s úlohami riešenými na našom pracovisku.

4. Vedecké stretnutia

PaedDr. Marián Gajdoš, CSc. sa v septembri 1987 zúčastnil na pozvanie AV ZSSR na XVII. zasadaní komisie historikov ČSSR - ZSSR, ktoré sa konalo v Užhorode.

VI. Práca s kádrami, výchova vedeckých pracovníkov

1. V súčasnosti je na mzdovom fonde SvÚ SAV 28 pracovníkov.

Z uvedeného počtu je 10 vedeckých pracovníkov

/PhDr. V. Bačová, CSc., PhDr. Z. Buocová, CSc., PaedDr. M.

Gajdoš, CSc., Doc. PhDr. D. Jánoška, CSc., PhDr. L. Lovaš, CSc., PaedDr. Š. Šutaj, CSc., PhDr. J. Výrost, CSc., PhDr. A. Zetřová, CSc./ z toho dvaja vedeckí asistenti /PhDr. F. Baumgartner, PhDr. V. Paukovič/.

10 odborných pracovníkov s vysokoškolským vzdelaním /PhDr. M. Dubayová, PhDr. S. Gabzdilová, PhDr. S. Konečný, PhDr. P. Furmaník, PhDr. A. Jurová, PhDr. L. Kita, PhDr. R. Koteková, PhDr. A. Kmecová, PhDr. O. Viziová, K. Urbanová/, 5 odborných pracovníkov so stredoškolským vzdelaním /M. Gálová, A. Olejárová, V. Kacvinská, M. Stružáková, V. Goliašová/ a 3 pracovníci v kategórii robotník.

Z hľadiska jednotlivých oddelení je stav pracovníkov nasledovný: na oddelení histórie je zaradených 11 pracovníkov, na oddelení sociológie 9, na oddelení sociálnej psychológie 13 pracovníkov, v základnom informačnom stredisku 4 pracovníčky.

V roku 1987 z pracoviska odišli: PhDr. E. Žiaková, CSc. z oddelenia sociálnej psychológie a PhDr. M. Gbúrová, z oddelenia histórie. Na ústav boli prijatí: na študijný pobyt - PhDr. Ľ. Szedláková, V. Ondrus, PhDr. J. Piater, odborné pracovníčky: PhDr. O. Viziová a PhDr. R. Koteková.

V rámci bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bola uskutočnená pravidelná previerka, ktorá nezistila vážnejšie nedostatky. Pracovníci majú zabezpečenú lekársku starostlivosť v rámci systému platného pre ústavy SAV v Košiciach. U novoprijatých pracovníkov sa vyžaduje vstupná lekárska prehliadka. Závodné stravovanie je zabezpečené v zariadeniach RaJ.

2. -

3. V roku 1987 sa na SvŮ SAV zapojilo do súťaže mladých vedeckých pracovníkov o Plaketu SAV a SZM:

Počet účast. do 35 r.	Počet nad 35 r.	Počet odovzd.p.práce	Ohod. formy ohod. fin.odm.	Práce navrhnuté na vyššie ocenenie
3	-	3	3	300 Kčs V. Paukovič

PhDr. V. Paukovičovi bola za súťažnú prácu z roku 1986 udeľená Plaketa P-SAV a SŮV SZM.

4. Práca s kádrovými rezervami

a/ V októbri 1987 bola na gremiálnej porade prehodnotená práca s kádrovými rezervami na pracovisku. Boli schválené kádrové rezervy na funkcie:

zástupca riaditeľa:	PaedDr. M. Gajdoš, CSc.
vedecký tajomník:	PhDr. M. Dubayová
vedúci odd. histórie:	PaedDr. Š. Šutaj, CSc.
vedúci odd. soc.psych.:	PhDr. A. Zel'ová, CSc.
vedúci odd. sociológie:	PhDr. V. Paukovič
vedúcu ZIS:	V. Kacvinská

5. V roku 1987 neboli udelené pracovníkom SvŮ SAV vedecké hodnosti mimo SAV a ČSAV.

6. V roku 1987 sa na SvŮ SAV neuskutočnili periodické atestácie.

7. Zhodnotenie výsledkov vedeckej výchovy

Spoločenskovedný ústav SAV nie je školiacim pracoviskom, výchovu vedeckých aspirantov zabezpečuje prostredníctvom

iných inštitúcií.

Na SvŮ SAV je k 31. 12. 1987 6 interných vedeckých aspirantov: v odbore história J. Nováková /FF UPJŠ Prešov - školiteľské pracovisko/, v odbore sociálnej psychológie: O. Orosová a V. Jurečková /Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie/, M. Frankovský a B. Gajdošová /ÚEP SAV/ a v odbore sociológia R. Bekess /ÚFaS SAV/.

V externej aspirantúre je 7 odborných pracovníkov: v odbore história: S. Gabzdilová, S. Konečný a A. Jurová /FF UPJŠ Prešov/, v odbore sociálna psychológia: R. Koteková /VÚDPaP/, v odbore sociológia: P. Furmaník a A. Kmečová /ÚFaS SAV/ a v odbore národopis M. Dubayová /NŮ SAV/.

V roku 1987 obhájil kandidátsku dizertačnú prácu Ukrajinská otázka na Slovensku v rokoch 1944 - 1948 na Ústave československých a svetových dejín ČSAV v Prahe PaedDr. M. Gajdoš, CSc.

Doba vedeckej aspirantúry uplynula F. Baumgartnerovi /1987/, V. Paukovičovi /1986/ a L. Kitovi /1985/, ktorí pripravujú kandidátske práce na odovzdanie na internú oponentúru na SvŮ SAV.

8. V súčasnosti na študijnom pobyte je 6 pracovníkov:

E. Bolfíková, J. Pudlákova na odd. sociologie, J. Piater - odd. sociálnej psychológie, Ľ. Szedlákova, D. Čulková a V. Ondrus na oddelení histórie.

Vjačeslav Ondrus je štátnym príslušníkom ZSSR, žije od roku 1979 v ČSSR.

VII. Edičná činnosť

a/ V oblasti knižných a iných neperiodických publikácií

Vo vydavateľstve Pravda vyšla publikácia Výrost, J.- Zelová, A.: Sociálnopsychologický výskum národnostných vzťahov. Úvod do etnopsychológie. Pracovníci oddelenia histórie: M. Gajdoš, S. Konečný, Š. Šutaj sa podieľali na príprave publikácie Október pokračuje, ktorá bola vydaná vo Vsl. vydavateľstve v Košiciach.

V roku 1987 vyšli malotirážne: Zborník zo seminára mladých vedeckých pracovníkov Metodologickej otázky výskumu dejín socializmu a zborník: Teoretické konštanty a praktické varianty využitia sociálnej psychológie v spoločenskej praxi.

b/ Okrem týchto zborníkov sme pokračovali vo vydávaní bulletinu "Vedecké informácie". V dvoch číslach vyšlo 11 štúdií /z toho 9 napísali pracovníci SvÚ SAV/ a 4 recenzie.

V oblasti publikačnej činnosti sme sa zameriavali na ďalšie zvyšovanie odbornej a ideovej úrovne príspevkov. V roku 1987 napísali pracovníci ústavu 38 vedeckých štúdií a odborných článkov /z nich 8 bolo zaradených do centrálnych odborných časopisov /Sociológia, Slovenský národopis, Ateizmus, Jednotná škola/, 11 recenzií a anotácií. V roku 1987 bolo publikovaných 31 vedeckých štúdií a odborných článkov, ktoré boli napísané v predchádzajúcich rokoch /z nich 4 v centrálnych odborných časopisoch: Historický časopis, Československá psychológia, Studia psychologica, Psychológia a patopsychológia dieťaťa/.

VIII. Svetonázorová, kultúrno-politická a vedeckopopularizačná činnosť

2. V oblasti publikačnej činnosti je zvýšená pozornosť venovaná prácam, ktoré sú zamerané na kritiku buržoázných a revizionistických teórií. Plánované publikačné výsledky sú podchytené v Pláne ideologickej aktivity na rok 1987. V roku 1987 boli napr. napísané:

Výrost, J.: Miera poznania zákona o postavení národností v ČSSR ako indikátor racionálneho sebauvedomenia osobnosti. Zadané do Acta Iuridica.

Kita, L.: Vzťah súčasného katolicizmu k slobode vyznania vo svetle deklarácie Dignitatis humanae. Zadané do Ateizmus.

Furmaník, P.-Výrost, J.: Problematika národnostnej tlače vo svetle sociologických výskumov. /In: Zborník zo seminára o podiele PMIP na realizácii národnostnej politiky KSČ/.

Buocová, Z.: Úloha pracovnej aktivity v rozvoji socialistického spoločenského vedomia pracujúcej mládeže /zadané do Sociológia/.

Kmecová, A.: Teoretické a metodologické východiská k skúmaniu politickej aktivity za socializmu /Vedecké informácie 1/87/.

Paukovič, V.: K otázkam sociologického prístupu k skúmaniu národnostných javov /zadané do Sociológia/.

Šutaj, Š.: Ukrajinská otázka v politike strán na Slovensku v rokoch 1944 - 1948 /zadané Nové obzory/.

Jánoška, D.: Metodologické aspekty výskumu spoločenského vedomia pracujúcej mládeže /pre Vedecké informácie č. 2/88/.

3. 21. októbra 1987 sa uskutočnil v spolupráci s Vsl. odbočkou SHS pri SAV a Vsl. múzeom v Košiciach seminár na tému VOŠR a východné Slovensko. Na seminári vystúpili aj pracovníci Spoločenskovedného ústavu SAV.

V oblasti popularizácie výsledkov sme zaznamenali tieto výsledky. Bolo napísaných 61 popularizačných článkov v týchto periodikách: Východoslovenské noviny, Večer, Pravda, Nové slovo, Nove žyttja, Zora východu, Priekopník, Učiteľské noviny a iné.

4. Pracovníci Spoločenskovedného ústavu SAV odprednášali ako lektori SAV vyše 30 prednášok. Okrem toho pracujú vo vedení sekcií MV SAK v Košiciach - L. Kita - sekcia pedagogiky a psychológie, S. Gabzdilová a Š. Šutaj - - sekcia histórie.

Väčšina pracovníkov ústavu sa podieľa na práci vedeckých spoločností pri SAV. Vo vedení spoločnosti pracujú: Z. Buocová - členka Hlavného výboru Čsl. sociologickej spoločnosti pri ČSAV, členka Hlavného výboru Slovenskej sociologickej spoločnosti pri SAV. Predsedníčka pobočky Slovenskej sociologickej spoločnosti Košice.

V. Bačová - členka Ústredného výboru Slovenskej psychologickej spoločnosti SAV.

- Š. Šutaj - člen Ústredného výboru Slovenskej historickej spoločnosti SAV, člen výboru Vsl. pobočky SHS.
- J. Výrost - člen vedenia sekcie sociálnej psychológie a sekcie psychológie osobnosti SPS SAV.
- L. Lovaš - člen vedenia Vsl. obl. skupiny SPS SAV, predseda výboru sekcie sociálnej psychológie SPS.
- M. Gajdoš - člen výboru Vsl. pobočky SHS pri SAV.
6. Filozoficko-metodologické semináre sa uskutočňovali podľa vopred vypracovaných plánov. Boli prednesené 4 referáty /PhDr. V. Paukovič, PhDr. J. Výrost, CSc., PaedDr. M. Gajdoš, CSc. a Doc.PhDr. D. Jánoška, CSc./ a 3 koreferáty /PhDr. E. Bolfíková, PhDr. F. Baumgartner, PhDr. A. Jurová/, do diskusie sa v dvoch uskutočnených cykloch zapojilo 20 pracovníkov ústavu.

IX. Výsledky rozvoja pracovnej iniciatívy

1. Pracovná iniciatíva na Spoločenskovednom ústave SAV sa v roku 1987 na počesť 70. výročia VOSR, XI. všeodborového zjazdu a IV. zjazdu SZM orientovala na včasné a kvalitné plnenie vedeckovýskumných úloh /najmä na zber empirických údajov a realizáciu výskumov v teréne/ na plnenie ústavnej úlohy Základné otázky pohraničnej spolupráce krajín - členov RVHP, na plnenie plánov odborného rastu a publikačnej činnosti.
3. Na počesť 70. výročia VOSR, XI. všeodborového zjazdu a IV. zjazdu SZM prijali pracovníci ústavu socialistický záväzok. Pozostával z troch kolektívnych záväzkov. I. zá-

väzok bol prijatý v záujme intenzifikácie práce a zameriaval sa na získanie a spracovanie údajov a informácií z knižných odborných publikácií, z odborných časopisov a zo separátok na počítačové spracovanie. Jeho splnenie v roku 1987 predpokladalo vypracovanie triedníka kľúčových slov, prepísanie jednotlivých anotačných záznamov a zakódovanie pre počítač.

Nebol splnený druhý záväzok, ktorý spočíval v zorganizovaní celoštátneho seminára mladých vedeckých pracovníkov. Podujatie bolo odvolané pre odhlásenie sa viacerých aktívnych účastníkov, čím sa narušila plánovaná štruktúra seminára.

V rámci III. záväzku sme pripravili pre dennú tlač seriál článkov na počesť 70. výročia VOSR, XI. všeodborového zjazdu a IV. zjazdu SZM.

Z ďalších záväzkov, ktoré prijali kolektívy BSP na pracovisku, uvádzame: Záväzok BSP pri oddelení sociálnej psychológie zameraný na spracovanie vývoja sociálnej psychológie na Slovensku. Bola vypracovaná štruktúra, podrobné charakteristiky získavaných údajov z jednotlivých pracovísk.

Kolektívny záväzok BSP MIER pri oddelení histórie sa týka spracovania dejín mierového hnutia v Košiciach. Je rozvrhnutý do troch rokov. Doteraz sa uskutočnilo spracovanie bibliografie tlače z rokov 1974 - 1984, uskutočnili sa prieskumy a zber archívnych prameňov.

V spolupráci s Východoslovenským múzeom a Vsl. odbočkou SHS sme sa podieľali na príprave konferencie "VOSR a vý-

chodné Slovensko", kde pracovníci SvŮ SAV vystúpili s dvomi referátmi.

5. Hlavnou formou rozvoja pracovnej iniciatívy na SvŮ SAV je hnutie BSP. V rámci 4 kolektívov BSP je zahrnutých v súčasnosti z celkového počtu 42 pracovníkov ústavu 36 pracovníkov. 20 pracovníci sú už nositeľmi bronzových odznakov. V roku 1987 získali 4 pracovníci bronzový odznak BSP. Pracovníci zapojení do hnutia BSP prijali kolektívne a individuálne záväzky v oblasti pracovnej, ideovovýchovej a kultúrnej činnosti a v oblasti verejno-prospešnej činnosti.

X. Záver

Analýza všetkých oblastí činnosti ukazuje, že v súlade s harmonogramom riešenia úloh ŠPZV boli vytvorené v priebehu roku 1987 podmienky pre splnenie výstupov plánovaných na rok 1988. Celkový objem publikačnej činnosti oproti predchádzajúcemu roku mierne poklesol, čo bezprostredne súviselo s realizáciou empirických výskumov, vzostupný trend zadávania príspevkov do celoštátnych odborných časopisov sa zachoval. Podstatnejšie zlepšenie kvalifikačnej štruktúry pracovníkov ústavu v roku 1987 nenastalo. Svoj podiel na tom mali dve príčiny - ako to vyplýva z analýzy, uskutočnenej na úrovni Ústavnej rady SvŮ SAV: napriek prijatým opatreniam dochádza k časovým sklzom v záverečnej fáze aspirantskej prípravy /odovzdaní práce, jej posúdení a obhajobe/; druhá príčina úzko súvisí so špecifikami re-

giónu, v ktorom ústav pôsobí - každým rokom vzrastá dopyt po pracovníkoch s vedeckou hodnosťou na vysokých školách. Riešenie tohto problému vidíme v užšom prepájaní tém aspirantských prác s úlohami riešenými v rámci ŠPZV, zintenzívnení práce pracovníkov zaradených v rôznych formách vedeckej prípravy a v postupnom zvyšovaní počtov v tejto kategórii pracovníkov. Na druhej strane považujeme za potrebné opätovne upozorniť, že je nanajvýš aktuálne riešiť otázky súvisiace so zvýšením hornej hranice štipendií.

Rok 1988 bude zároveň rokom prípravy výskumných plánov na obdobie 9. päťročnice. Významným impulzom pre započatie prác v tomto smere bolo hodnotenie doterajšej činnosti Spoločenskovedného ústavu SAV a riešenie otázky jeho ďalšieho rozvoja, uskutočnené dňa 1. 10. 1987 komisiou v zložení ak. V. Cirbes, podpredsa SAV a vedúci Oddelenia spoločenských vied SAV, čkp. J. Vladár, zástupca ved. oddelenia SAV a J. Migaš, pracovník odd. školstva a vedy ÚV KSS. Pozitívne hodnotenie doterajšej činnosti ako aj spresnenie výskumného profilu ústavu tvorí východisko pre prípravu plánov ústavu na obdobie 9. päťročnice, s výhľadom do roku 2000. Závery z uskutočnenej analýzy činnosti SvÚ SAV boli dňa 13. 10. 1987 prerokované na mimoriadnej porade vedenia ústavu, za účasti ak. V. Hajka, predsedu SAV a ak. V. Cirbesa, podpredsedu SAV. Súčasný výskumný profil ústavu sa zachová s tým, že bude potrebné:

a/ vo výskume národností postupne posunúť ťažisko na vývinové tendencie a prehĺbiť analýzu činiteľov formovania národného vedomia obyvateľstva SSR;

b/ vo výskume mládeže rozšíriť záber výskumu na mládež ako celok a postaviť do popredia dialektickú analýzu vzťahov vedomia a konania /pracovnej, politickej i kultúrnej aktivity/ mladej generácie. Rátať so začlenením do komplexného programu výskumu mládeže v rámci SSR;

c/ vo výskume cigánskeho etnika v priebehu 9. päťročnice prehliadnúť analýzu subetnických skupín z hľadiska možností /foriem, metód atď./ akcelerácie procesov ich spoločenskej integrácie;

d/ výskum otázok pohraničných stykov ďalej nerozširovať; ťažisko presunúť na spoločenskovedné katedry UPJŠ.

Celkové zhodnotenie výsledkov, dosiahnutých za dva roky 8. päťročnice oprávňuje k predpokladu, že boli vytvorené vhodné podmienky pre zvládnutie náročných úloh, ktoré pred SvÚ SAV v tomto 5-ročnom období stoja. Týka sa to aj úlohy ďalej zvyšovať úroveň práce vo všetkých oblastiach činnosti pracoviska.